

Tsun Dim, Ru Htut, Nga Hkwi Sha Ai Lam
Kajai Ning Hkawng (Jadeland Journal Vol.1, No.1 , 2006)

Hkungga tsawra ai shiga madat Nu Wa Hpu Nau ni, dai ni na htunghking lamang hta gaw, Tsun Dim, Ru Htut, Nga Hkwi sha ai lam hpe tang madun shapoi mayu nngai.

Ya prat layang ga de nga ai anhte Wunpawng amyua sha n kau ni gaw, n dai Ru htut tsun dim nna nga hkwi sha ai lam hpe hka shi hka nu, tsun ni nnga ai majaw mung, ginra hta hkan nna tsun dim sha nan re ai shara nnga ai majaw n kau ni malap pi malap kau na masai. Bai ya na Ramma nkau ni, layang ga de sha kaba wa ai ramma ni mung n dai tsun dim sha ai ngu hpe chye pi n chye ai ni mung nga nga ma ai. Ratim bumga na mare n kau ni hkan gaw n dai tsun dim, ru htut nna nga hkwi sha ai lam hpe naw galaw nga ma ai. Layang ga na ni gaw, Jaka rai, Battary ni lang nna ,nga kaba sha ai , nga myek ai lam hpe chyawm gaw grai kungkyang nga ma ai./

Shang de anhte Jinghpaw Wunpanwg sha ni nga pra ai ginra ni gaw, bumlang shagawng hte pa layang, hakraw nhkap hte hkashi hkanu ni gayau gaya re ai shara hkrai rai nga ai. Jinghpaw Bumga a ginra masa hta hkan nna, ashu ashan gram lu gram sha ai ladat hte yu nga hkwi lu hkwi sha ai lai ladat mung amyua hpan law law nga nga ai.

Ramdaw kaba ai hkashi hkan e, tsun ran htuk manu ai hpe yu nna, hka hpe maga mi de hkrai hpyawng di dim shale kau nhtaw, ru htut , hka hkanu, nga shama hkwi sha ai lailen gaw, Jinghpaw Wunpawng sha ni a laklai ai shinggyim wuhpawng lailen kaba langai mi ra nga ai.

Dai zawn tsun dim sha ai lailen hpe pyaw poi lamang langai hku galaw ai marang e, Mare dung shawa, jahkrai n mai gaida, shingkra wa la, myitsu Kanu Kawa , woi awn ao shalang ni mahkra, malet nhprang manma ni du hkra, shada maren mara hku hkau kanawn mazum mahkri shawn hakt lu nga ai amjaw, myit hrkum kahkyen gumdin ai akyu hpe hkam la lu nga ai. Ni nawn ai htingbu grupyin kahtawng ningchyawng ni hpe pyi saw shaga shalawm la nna, alum ala jawm hkwi lu shkw sha ma ai amjaw, n-gun rawng nna mungchyeing munghing re ai Buga Ninghtawn a hkrang nsam hpe sahdan shadawng lu nga ai.

Myitk hkrum myit ra hte jawm hkwi tawn lu ai hpanng mung, shada gam garan hakt alam hta, jhkrai gaida, hten labye re ai ni hpe kaga mi n shagrit da; yawng hpe maren rap rap ra ra gam jaw gam ya nhtawm, gam gran nga ai ten laman, lai sa ang ai manang hpe pyi, numju kumhpa gan ladawn jaw dat chye nga ma ai. Tsun dim sha ai ta tut ladat cyawm gaw, lwi yawng ai hka a madang hta hakn nna, mrai masum mali daram the jawm dim sha ai mung nga ai. Law malawng hku nna Mare shawa dim sha ai tsun gaw, hka kaba mung rai nna, shaning shagu aten man man jawm dim sha ai shawa tsun rai nga ai. Ning re ai shawa tsun kaba gaw, Kahtawng shawa a shingra sutgan re majaw, shawa hte sha nrail yang, tinggyeng hku kadai mung hkwi sha na htung n nga ai.

Tsun dim sha ai pyaw poi ginra de, kahtawng Buga na hkawn ram brang ram ni mung shada hkrum zup pyaw kabau let, tinang nang a tsawm htap ai, kangka ai, myitsu ai, marai rawng ai, kungkyang ai atsam ningja ni hpe ta tut hku nna shadan shadawng hkat lu nga ai zawn, kraw salum kata e htuk htak ai, hkuk hka ai, tsawra ai lam ni hpe mung si mani ai zai ladat hte hpaw madun hkat lu ma ai majaw, pungding maka rum, rau nga maka hkrum ai ningrum ningtau tam la mai ai ginwan kaja langai mung rai nga ai.

Sumtsan sumwan de du hkawm sa mat wa raitim, Buga de tsun dim ru htut sha ai ten ladaw du wa shagu, dum shingran ai marit ningtsing pru wa yang,buga hpe tsaw ai,myu hpe tsaw ai, mung hpe tsaw ai myit ni grau shajat ya lu nga ai.Tsun hpa n taw, ten she n law ai Jinghpaw Wunpawng sha ni tsun dim sha rawt ai shani gaw,mala la shamu nngut sai ni hte lai nna, kahtawng ting na kaji kaba, numba lasa ni makaji ni hte gumgai dingla pyi n nga hkra, rawt sa nga ma ai.Tinang nanng a du nta na jum majap n-gu n-gang, shakau shaban, machyang hte magram, tai dik sai tsa pa dumlawng, mu dik sai tsa hku dumbung ni gaw, n kawm sa n mai ai lu sha jarik jaga ni rai nga ai.

Dai mahkra tha, nga htut na ru gaw ahkyak madung rai gna ai.Ru hpan ung amyu law law nga ai.Nbu (lap) ru, lajau (hpyi) ru, rutuk (si) ru ni gaw mying kaba ai ru ni rai nga ai.Tsun dim sha sa ai shani hta ramma ni hte hpawmi ni gaw, shajin tawn ai ru hpe mung gun sa shalawm ra gna ai.Nbu ru rai yang, tsun dim sha na jahpawt sha, krum di la ai rai ra ai.Tsun dim ai makau grup yin hkan e,aloi amai dan la lu ai ru hpan ni mung nga ai.Lajau hpyi ru rai yang,shawng shani kaw nna dup shajin da chye ma ai.Rutuk si ru hpe gaw, kawa kaihtum hta htu abraw nna htut bang ma ai.

Tsun dim na shara de du jang, kung kyang ai salang masum mali gaw, tsun nam hpe alawan sa pat ma ai.Lachyum gaw, tsun baw de hka pat, nlung galau hkanu kaja dat a iamajw, nga ni n hpraw yu mat wa na matu rai gna ai.N-gun kaba dat na shara chyawm gaw, tsun baw de she rai nga ai.Hka hpe chyip hkra dim pat ra ai re majaw lam lahkawng di nna pat ai.Lahta lam hta, hka n gun htau nna, n pu lam hta hka hpe chying hkra pat ra ai.Kung kyang ai salang ni gaw, hka lasa yu nhtawm, tsun baw shading ya nna, waja wangan ni gaw, nlung kaba ni galau ka-aw sit shamawt dinggreng jahtuk ya nga ai.N-gun kaba n dat lu ai ma kaji ni hte hpawmi zawk manawk ni gaw, hka lam mase ai de bang bang bak nna jawm ahpre shakut lawm chye ma ai.Masha malawm maga hka pat ai de n-gun dat nga ai zawn, kau mi mung dabang shara shatsawm, tsa pa ni pyi, ndum ntang dumlawng dumhkan daw, hpun lahpaw ni tam shajin let amu kyin nga ai.Hka pat ai ni mung, nlung galau ai ni galau,langa lap dan garawt ai ni garawt , ga gun lahka ai ni lahka; hka loi kaba ai rai jang mung, larum tang nna lamai kabrang hte she madi hkra hkra; galaw sai bungli hpe gaw, lai n li hku she galaw chye ma ai.

Tsawra ai nu wa hpu nau ni, ndai, tsun dimr, ru htut, nga hkwi sha ai lam a ngam nga ai daw hpe du na lamang hta matut madat la ga ngu tsun let dai ni na lamang hpe ndai kaw jahkring da sai rai.

Hkungga tsawra ai Nu Wa hpu nau ni, dai ni na htunghking lamang hta gaw, laiwa sai bat hta shapoi ai, Tsun Dim, Ru Htut, Nga Hkwi sha ai lam hte seng nna ngam nga ai daw hpe matut shapoi mat wa na nngai.

Lai wa sai bat hta, tsun dim , ru htut nna nga hkwi sha ai ngu gaw, Mare ting shing nrai, htingbu mare hkan na ni hpe du hkra shaga nna, pyaw poi lamang langai hku galaw sha ai re ai lam, Jinghpaw Wunpawng sha ni a laklai ai shinggyim wuhpawng lailen kaba langai mi rai nn, dai hku galaw sha ai a marang e, myit hrkum kahkyen gumdin ai akyu hpe hkam la lu nga nga ai lam ni hte tsun dim ru htut sha ai hta ra ai arung arai hte galaw ai ladat shawng daw na lam ni hpe na la lu sai rai nga ai.

Ya n dai lang gaw, tsun dim, hka pat ngut ai hpang, ru htut hpang ai lam kaw nna matut madat la lu na re.

Hka pat hkyet wa jang, tsun baw kaw nna ru htut bang na matu, jahtuk tawn ai nlung taukrawk ni hta ru ni bang n htawm, ga shanyam chye ai shalang wa matn dat ai gaw, “ E-hem! Hka hku de hpawng ai ni gaw nga li law! Hka nam de yawng ai ni gaw, nga si law! Lungpu kata na mung manaw sana law! Lungwap kata na mung shapraw sana law! Lungbyen kata na mung manat shana law! Lungbran kata na mung aktrat sana law! “ ngu nhtawm, kawa htummun katsing hte htu abraw hpang dat ai hte rau, kaga ni yawng mung kashun kashe ra iru htu abraw shingjawng bang mat wa sai. Dai aten hta sadi koi gam ra ai lam ngai gaw, RU nchyan n mai kabye ai,” ngu ai lam re. De a lachyum gaw ru n tsin ni nnan sha naw lwi hkrat w ai hpe, lagaw katsing n sa mai kabye ai hku re. Ga shadawn ma hkum ra itaw sai num langai ngai kabye hkrup jang, shing n rai dinghku li ai num a madu wa sa kabye hkrup jang, dai shani na ru gaw kama rai mat sai. Kade mi htut bang tim nga n si hkraw sai. Da igaw moi na jiwa ni sawk tam chye tawn ai hpaji matsam (Axiom) nan rai nga ai.

Tsun yang ting ru n tsin lwi chyawm nna, nga ni ru nang htan kahprawk wa jang, myitsu salang tai ai ni nga rim nga hta hpang na ahkang jaw ai hte rau, lata gaya nga ai kaji kaba num kasha yawng rut rai let, garu she chyi, hpung e, hpang e, brung e brang e nga nna nga rim nga hta bang wa sai. Nga rim bang na ka hpyem, ka pau, sai gaw, shingwoi, shingnoi, chyampre, hpyengba sha n ga, kau mi kawa ndum, kau mi di ban jarung du hrka hpai nna nga hkan rim ma ai. Atsawm n si lu ai nga kaba ni hpe nhtu hte shachyut gamai; hkawn ram kasha ni tat kau ai nga hpe bran ram ksha ni rim ya ai. Hpawmi ni n dang galau ai nlung kaba hpe wangan ni galau ya sai. Langai hte langai shingyim kanawn mazum lam hta mahkri shawn hkat ai. Hkwi lu ai nga ni law wa manga, hkan lahkawn nna dabang de wa mahkawng sumpum tawn magang di nga ma ai.

Dabang na ni mung kau ni nga pu baw kashin nna, nep shatsawm tawn a ialnga lap n tsa hta dumrit sumpum; kau mi shalap di nna asoi soi sha mawt bang; gun sa ai jum majap shakau shaban, shinglim shingtawn ni jahkum bang; mgaram, machyang the nbug si ni gaw, ngang lu hta hpara, mu ai hta grau mu na matu ngu saga. Yawng hkum tsup jang lata lapyin rawng a ia marai lahkawng masum e hkyup hkyup di jawm manat gayau dat

sai. Dai hpang, masan tawn ai kawa dumlawng (wanhpaw kawa hpe law lang ai) ni hta lgoi hpaw hte mayawn jahtuk bang; sshapung mahka hpe lahpaw kasing hte chyat chyat di matsut ntawm, shagrung tawn ai wan mang hta shapung ju bang wa sai. Dai zawn lagoi hpaw hte mayhawn bang ai hpe “ Pungsawn sawn ai,” nga ma ai. Wan mang ntsa hku hpun katsing langai gran tawn nhtawm, pai hkra de kabrang hte madi tawn ai. Dai kaw shapung ni hpe shanat dinggreng nan ju ai. Shapung hpe gayin na rai yang, kawa wahkram hte shaya nna, gayin ai majaw, hkat baw ai lam nnga. Ndai gaw Jinghpaw ni a nga kapung sha ai lai ladat nan rai nga sai.

Nga hkwi ai ni mung ngut jin, shadu kachyawng ai ni mung hkut jin rai jang, woi awn ai slaang ni gaw, shawa yang hpe lahkam hkam re ai nanhtam ginlang langai hpra ren shawng daw garan ya sa. Nahtam ginglang gu ra jang, yawng bai lahkawn shingyin la ma ai. Shing rai langa lap ni hpe grai am hkra nep Ida ai kaw, nanhtam ginlang ni hpe shawng tawn inggreng a ai. Dai hpang nga shapung ni hpe ga nna, yawng hpe maren mara gam garan tawn ya sai. Ngut jang woi awn ai salang ni ahkang jaw ai hte rau, tinang nang a uman hpe hta la nna, dung hara jahtuk nhgawm, lusha ningngai bang wa masai.

N ta na gun sa ai shat makai mung yan, tsun dim dabang e malawm magawm shadu jat ai akahtett hpoi hpoi hpe mung hpran; tsa pyi dinghkang yawng hpra hpra, kau mi se-gye du kye she magra rai nna, buga a pyaw ngawn ai, myit hkrum ai namchyim hpe jawm hkam sha lu nga ma ai.

Shingrai lu sha ngut ai hpang gaw, hkwi tawn lu sai nga katsing ni hpe mung, lahta na ladat hte maren, yawng rap ra ai hku ba igam garan la ma ai. Dik nna, shingma e ba ai ma chyangai hpe u hkra, gambum shalawm ai re majaw, ma kanu ni mung shinggyim ahkaw ahkang hpring tup hkam la lu ma ai.

Shawa hte seng ai lamang yawng ngut jin nna, lu htuk sha htuk hkru htuk ai hpang e, numdaw mi bai nga hkwi bang wa ma ai raitim, n dai lang na gaw, shawa hku n kahkyin ai sha, tinang lu tinang la ladat she rai manu ai. Mahkawn sharang ni mung shada makrai gintan hkat let pyaw garu; nga rim jahpai let arut kamyem kasawt nna shada kraw manaw hkat nga masai. Yawng lu hkru sha hkru sai hte maren, Salang jan shalang wa ni mung, tinang a gawng, tinang a sari hpe sharam nna, nga hkwi let shada shatu shala, gumwai hte anyawp hkat; shingni ga si ga ngau lareng ni hte nyawp hkat; gawng she ginsa tim, myit gaw hkalung pra nna, hkam ja asak galau ai; pyaw pungding madi ai, Jinghpaw Wunpawng sha ni a nga lu nga sha htung lai masa wa rai nga mali ai. Dai daram hta jan nna myit numshe shang ai lam kaga mi n nga ai.

Ndai zawn lakalai ngwi pyaw ai htung lai ni hpe hkam sha lu nga ai majaw she, shagawng bumga na dinggai dingla ni asak 80-90 du tim, hkam ja n-gun rawng zet tsang lu nga ma ai. Dai shani na hpungdim dat ai bungli lit kaba langai gaw, nga hkwi jahtum ai ni, tsun baw hte tsun nam hpe hpaw malawng kau da ra nga ai. Hka n hpaw malawmng da jang, hka lam hten wa, tsun hten wa chye ai. N hkwi la ma ai nga ni mung, hka san du jang bai bran wa ra ai. Ndai lit hpe kadai n matsun tim Jinghpaw Wunpawng sha ni kaji kaba yawng hkan sa shatup nag ma ai.

Ning re ai Karai Wa jaw a ai shingra tara a hkam ja lam hpe n lu hkam sha ai ni gaw, Mare muklung hkan sha nga ra nna, lu su ai ni mung, maigan ni a jak rung shparaw lusha hpe hkrai hte araw; sau kan htat shingjawng, biya kan htat shingjawng, asak 20-30 daram hta sai twi ana bai lu wa sai nga; jit dwi ana bai mahkyu wa; loihkring gaw hkum chyen mi si sai nga; lagaw lata hpam lagyaw sai nga; salum sai rawt ana byin sai nga nna, nsa sa pyi n hkru hkraw ai ni hpe mu lu nga ai. Nkau mi rai jang, tinang a buga ginra na shingra hgung tara hku Karai jaw ya ai lusha ni gaw, nam na sumbwi matsun, ri matsun, langa chyaw, kashun hte jangyang, shalpa hte walai; yi yang na kahkum hte n-gyin, majap hte shaba, nai hte nawkyu, saga hka hte lahtan, numji hte kamu, matum hte makrat, nam na ashu ashan ni, hka na nga ni, katsing hprap hprap tam la mai ai lusha ni rai nga ai.

Ndai zawn tsun dim ru htut nga hkwi sha ngut nna, shana n ta bai du wa yang, nta sin ngam nga ai dinggai dingla ni hpe hkap kabu shangun na matu, jahkut mung la wa, katsing mung gun wa rai nga ai majaw, yawng a myit pyaw myit dik hpa lam nan rai nga ai. Ning re ai tsun dim, ru htut, nga hkwi sha ai lailen gaw, Jinghpaw Wunpang sha ni a mungdan hta laklai dik ai htug lai kaba langai nan rai nga sai hte maren, maigan ni a man e mung madang kaga mi n yawm nga ai hpe mu mada hkam sha let, a rawng la nga ga ngu nna shapoi let lamang hpe n dai kaw jahkring da sai rai.